

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 19.06.2019

Sayı: 1141

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

13508

Aşağıdaki sorularımın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla. 18.06.2019

Aydın Adnan SEZGİN
Aydın Milletvekili

Doğu Türkistan'da yaşayan Uygur Türkleri, Çin yönetimi tarafından "terörizmle mücadele" gerekçesiyle "Yeniden Eğitim Kampları" olarak adlandırılan tecrit ve baskı ortamlarında zorla tutulmakta; gözaltı, işkence ve kötü muameleye maruz bırakılmakta; ifade, din ve mahremiyet özgürlükleri ortadan kaldırılarak sistematik bir baskı ve kontrole tabi tutulmaktadır. Bu bağlamda Çin yönetimi, ağır ve kitlesel insan hakları ihlallerinde bulunmaktadır.

Anılan bu uygulamalar doğrudan tanıklıkların ötesinde, çeşitli uluslararası kuruluşlar ve örgütler tarafından yayınlanan raporlarla defalarca teyit edilmiştir. Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Kaldırılması Komisyonu tarafından 30 Ağustos 2018 tarihinde yayınlanan rapora göre, bu kamplarda 1 milyona yakın Uygur Türkü bulunmaktadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch – HRW) tarafından 9 Eylül 2018 tarihinde yayınlanan bir raporda, Çin hükümetinin Uygur Türkleri'ne yönelik gözaltı, işkence ve kötü muamele uygulamalarından ayrıntılı olarak bahsedilmektedir. HRW tarafından hazırlanan 2019 Dünya Raporu'nda ise Çin'in, güvenilir tahminlere göre 1 milyon civarında Uygur Türkü'nü ve diğer Müslümanları keyfi olarak alıkoyduğu ve zorunlu endoktrinasyona tabi tuttuğu vurgulanmaktadır. Uygur Türkleri, günlük hayatlarında da ayrımcılık, baskı ve şiddete maruz kalmaktadır.

Terörist olmakla itham edilen Uygur Türkleri'ne uygulanan baskı ve zulme iktidarınızın yaklaşımı, Çin yönetimiyle görüşmeleri ve atılan/atılması düşünülen adımlarla ilgili olarak 12 Eylül 2018 ve 30 Kasım 2018 tarihlerinde Dışişleri Bakanlığı'na muhatap soru önergelerime tatmin edici bir yanıt verilmemiştir.

Sn. Cumhurbaşkanı'nın İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Zirve Dönem Başkanlığını üstlendiği bir dönemde, 1-2 Mart 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen 46. Dışişleri Bakanları Konseyi'nde şöyle bir karar alınmıştır: "(Konsey) Çin Halk Cumhuriyeti'nin daveti üzerine gerçekleşen Genel Sekreterlik Heyeti'nin ziyaretinden ortaya çıkan sonuçlardan duyduğu memnuniyeti ifade eder; Çin Halk Cumhuriyeti'ne Müslüman vatandaşlarına sağladığı hizmetlerden dolayı takdirlerini belirtir; İslam İşbirliği Teşkilatı ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki işbirliğini daha da ileri taşımayı arzu eder" (1/46 Sayılı Karar'ın 20.Maddesi).

Türkiye'nin de temsil edildiği bu toplantıda alınan bu karar fevkalade üzücüdür. Kararda Uygur Türkü veya Doğu Türkistan tabirleri kullanılmamış, yaşanan baskı ve zulümden bahsedilmemiş, bilakis Uygur Türkleri'ne karşı ağır ve kitlesel insan hakları ihlallerinde bulunan Çin yönetimine sağladığı hizmetlerden dolayı takdir edilmiştir.

Bu çerçevede;

- 1) Daha önceki soru önergelerimden bu yana geçen sürede, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Uygur Türkleri'ne yönelik yaklaşımında herhangi bir gelişme olmuş mudur?
- 2) Tacikistan'da gerçekleştirilen "Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı 5. Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi kapsamında, 15 Haziran 2019 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Şi Cinping ile ikili bir görüşme gerçekleştiren Cumhurbaşkanı Sn. Recep Tayyip Erdoğan, bu görüşmede Doğu Türkistan'daki Uygur kardeşlerimizin maruz kaldığı insanlık dışı muameleleri gündeme getirmiş midir?
- 3) 2 Temmuz 2019'da Çin'e resmi bir ziyaret gerçekleştirecek olan Sn. Cumhurbaşkanı, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı'yla yapacağı görüşmelerde konuyu gündeme getirecek midir? Uygur Türkleri'ne karşı zulmün sona erdirilmesi için sonuç almaya dönük bir yaklaşım izlenecek midir?
- 4) İslam İşbirliği Teşkilatı'nın, Pekin'in Uygur Türklerine uyguladığı zulmü adeta meşrulaştıran kararı konusunda Hükümet tarafından nasıl bir tutum izlenmiştir?